

Алілуйко М. С.

*кандидат економічних наук,
викладач кафедри сфери обслуговування, технологій та охорони праці
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка*

Сопіга В. Б.

*кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри сфери обслуговування, технологій та охорони праці
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка*

Aliluiko Maria

*Candidate of Economic Sciences
Lecturer of Service, Technology and Labor Protection Department
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University*

Sopiha Viktor

*Candidate of Pedagogical Sciences
Lecturer of Service, Technology and Labor Protection Department
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University*

РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА ТЕРНОПІЛЬЩИНИ

Анотація. У статті розглянуто актуальні питання розвитку індустрії гостинності в Тернопільській області. Досліджено реальний стан готельного господарства, зокрема динаміку кількості колективних засобів розміщення, місць та розміщених осіб у Тернопільській області. Проаналізовано динаміку внутрішнього та виїзного туризму як важливого чинника соціально-економічного розвитку області. Виявлено основні проблеми, що заважають успішній розбудові готельного сектору Тернопільщини, а також викладено авторське бачення перспектив розвитку підприємств цього сектору. Незважаючи на низку перепон, туристична сфера Тернопільської області повільно розвивається, вдосконалюються класичні види туризму, а також стають популярними нові напрями, такі як зелений та подієвий. Для подолання проблем та ефективного функціонування готельного бізнесу запропоновано низку заходів, вжиття яких активізує бізнес-процеси в туристично-готельній індустрії та дасть змогу сформуванню якісно нового туристичного продукту Тернопільщини, який відповідатиме міжнародним вимогам.

Ключові слова: готельне господарство Тернопільщини, перспективи розвитку, колективні засоби розміщення, готелі, спеціалізовані заклади розміщення, туристичний бізнес, зелений туризм.

Вступ та постановка проблеми. Готельне господарство є головним фактором та основним складником туристичної інфраструктури, відіграє провідну роль у презентації вітчизняного туристичного продукту на світовому ринку туристичних послуг. Успішний розвиток туристичної галузі забезпечує вагомий внесок у ВВП кожної країни, дає можливість працевлаштування населенню, сприяє пожевлісню соціально-економічного розвитку, піднімає її рейтинг у міжнародному співробітництві.

Незважаючи на те, що Тернопільська область посідає одне з провідних місць в Україні за рівнем забезпеченості цінними ресурсами, здатними генерувати значний туристичний інтерес, регіональний туристичний продукт має низьку конкурентоспроможність на внутрішньому та міжнародному туристичному ринку й потребує подальшого розвитку та залучення значних інвестицій у його розбудову. У зв'язку з цим актуальним є питання статистичного аналізу та визначення перспектив розвитку готельного господарства як важливого складника туристичної індустрії Тернопільщини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика розвитку туристично-рекреаційного бізнесу Тернопільської області висвітлена в працях відомих науковців, як Б. Андрушків, І. Федішин, Ю. Городиський, А. Манько [7–9]. Основні напрями та перспективи розвитку сільського зеленого туризму Тернопільщини як ката-

лізатора становлення малого й середнього бізнесу сільської місцевості розглянув А. Вільчинський [6].

Дослідження основних тенденцій та факторів, що впливають на формування й розвиток готельного бізнесу, представлено в праці українського науковця І. Власенка [11]. Робота О. Білоцерківського [10] присвячена статистичному аналізу підприємств готельного господарства. За допомогою методу екстраполяції здійснено прогноз розвитку готелів та аналогічних засобів розміщення в Україні.

Вагомий внесок у дослідження проблем розвитку готельно-туристичної індустрії Тернопільщини зроблено в колективній монографії за загальною редакцією В. Брича та А. Тибія [5]. У роботі досліджено формування та розвиток туристичних дестинацій Тернопільщини, здійснено аналіз ресурсного забезпечення, сформовано стратегічні вектори їх розвитку.

Проте необхідно зазначити, що, незважаючи на значну кількість наукових праць у цій галузі, питання чіткого формування основних проблем перспективного розвитку готельної галузі Тернопільщини висвітлені недостатньо, а це є вкрай важливим для їх успішного вирішення. Дослідження стану, проблем та перспектив розвитку готельного господарства Тернопільської області не втрачає актуальності та набуває нового бачення на кожному етапі розвитку, що зумовлює необхідність проведення наукового дослідження.

Метою статті є оцінювання реального стану готельного господарства Тернопільщини, розгляд проблем, які існують у цій сфері, та виклад авторського бачення потенційних перспектив розвитку підприємств цього сектору.

Результати дослідження. Туристичний бізнес – це важлива галузь економіки, а також одна з ланок розвитку міжнародного співробітництва. Розвиток туризму є важливим чинником ефективної інтеграції України у світову економіку. Туризм потенційно може стати одним із вагомих джерел поповнення як державного, так і місцевих бюджетів у нашій країні.

Тернопільська область має чи не всі передумови для того, щоб увійти до складу найрозвинутіших у туристському аспекті регіонів України та Європи, зокрема вигідне геополітичне розташування, багату культурно-історичну спадщину, комфортні кліматичні умови, мальовничі ландшафти, унікальні флору та фауну, розвинуту мережу транспортного сполучення, достатні людські й матеріальні ресурси. Область є однією з найбагатших на заповідні території та об'єкти, які займають майже 8,5% її площі. Тернопільська область має сприятливі умови для розвитку туризму, зокрема [5, с. 40]:

- надзвичайно вигідне географічне розташування (центр Західної України);

- історичне перехрестя європейських доріг, наявність цільних транспортних артерій глобального та регіонального значення або їх близькість;

- наявність об'єктів релігійного (паломницького) та сентиментального туризму глобального значення (Почаївська лавра, Зарваницький духовний центр, Язлівецький монастир тощо);

- наявність потенційних брендів туристично-рекреаційних зон (Тернопільщина як туристичний край позиціонується в Україні та за кордоном завдяки широко відомим брендам, таким як Дністровський каньйон, Замки Тернопілля, Печери Тернопільщини, Борщівська вишиванка, Урочище Червоногород);

- наявність контрастних природно-кліматичних умов (близьких до субтропічних на півдні області та придатних для розвитку зимового відпочинку на півночі);

- наявність об'єктів глобального значення для розвитку спелеотуризму (облаштованими для екскурсійного відвідування є печери Кришталева, яку називають підземною перлиною Поділля, Вертеба, в якій розміщується єдиний в Україні підземний музей Трипільської культури, а також Млинки, призначені для екстремальних туристів);

- значні запаси лікувально-рекреаційних ресурсів для розвитку санаторно-курортної галузі (Тернопільська область багата на унікальні мінеральні води типу Нафтуся та Друскінінкай, а також цілющі грязі, на основі яких розроблені унікальні методи оздоровлення);

- наявність людей, які володіють інтелектуальним та організаційним ресурсами;

- збережені унікальні національно-культурні традиції;
- екологічно чистий компактний регіон (відсутність у Тернопільській області великих промислових об'єктів, на відміну від інших областей України).

Однією зі складових успішного розвитку туризму є сучасне готельне господарство. Для надання туристам комфортних умов проживання слід не тільки забезпечити достатню кількість місць розміщення, але й створити належні умови, які відповідатимуть сучасним міжнародним вимогам.

Щоби змалювати реальну ситуацію готельного господарства Тернопільщини, розглянемо низку статистичних даних. Однак точно визначити ємність ринку готельних послуг сьогодні практично неможливо, тому що в містах також надаються послуги подорожної оренди житлових квартир і приватних хостелів, багато з яких є незареєстрованими в органах державної реєстрації.

Використовуючи дані Держкомстату про кількість туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності, ми проаналізували динаміку структури виїзного та внутрішнього туризму Тернопільської області за 2014–2017 рр. Отримані дані свідчать про негативні тенденції, зокрема збільшення виїзного туризму на 60,43% (через заміщення Криму відпочинком за кордоном і трудною імміграцією). За цей же період частка внутрішнього туризму зменшилась на 53,5%, оскільки недостатньо розвинутою та морально застарілою є туристична інфраструктура Тернопільської області. Отже, сьогодні на ринку туристичних послуг Тернопільщини переважає виїзний туризм, що є негативною тенденцією, адже значна частина коштів бюджету втрачається, приносячи прибуток іншим країнам.

Визначимо питому вагу готельного сектору Тернопільщини порівняно з іншими областями (табл. 1).

Питома вага готелів та аналогічних засобів розміщення Тернопільщини у загальній кількості по Україні склала 2,3% (у 2014 р. вона становила 2,2%). Як видно з табл. 1, найбільша кількість готелів та аналогічних засобів розміщення розташована в областях, що межують із Тернопільською, а саме Львівській, Івано-Франківській та Закарпатській областях [1–4].

Використовуючи статистичні дані [1–4], проаналізуємо динаміку кількості колективних засобів розміщення, місць та розміщених осіб у Тернопільській області за 2014–2017 рр. (табл. 2).

Результати табл. 2 показують, що найбільше зростання кількості колективних засобів розміщення, місць та розміщених осіб порівняно з попереднім роком і загалом за

Таблиця 1

Кількість готелів та аналогічних засобів розміщення по окремих регіонах України, од.

Область України	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Відсоток до загальної кількості по Україні
Волинська	64	66	61	58	2,3
Вінницька	73	75	60	66	2,7
Закарпатська	229	213	211	208	8,4
Івано-Франківська	212	200	227	244	9,9
Львівська	273	273	287	277	11,2
Рівненська	50	46	45	43	1,7
Тернопільська	58	57	59	57	2,3
Хмельницька	84	70	71	74	3
Чернівецька	91	87	79	75	3,03
Довідково по Україні	2 644	2 478	2 534	2 474	100

Джерело: складено за джерелами [1–4]

Таблиця 2

Кількість колективних засобів розміщення, місць та розміщених осіб у Тернопільській області за 2014–2017 рр.

Рік	Кількість колективних засобів розміщування		Кількість місць		Кількість розміщених осіб	
	усього, од.	темп приросту, %	усього, од.	темп приросту, %	усього, осіб	темп приросту, %
2013	73	–	4 529	–	147 627	–
2014	70	-4,11	4 074	-10,11	126 337	-14,42
2015	68	-2,86	4 324	6,21	138 435	9,58
2016	70	2,94	4 613	6,68	210 770	52,25
2017	66	-5,71	4 077	-11,62	125 262	-40,57

Джерело: складено за джерелами [1–4]

Таблиця 3

Динаміка структури колективних засобів розміщування, місць та розміщених осіб у Тернопільській області за 2014–2017 рр.

Найменування	Рік			
	2014	2015	2016	2017
Кількість колективних засобів розміщування	100	100	100	100
зокрема, кількість готелів та аналогічних засобів розміщування	82,86	83,82	84,29	86,36
кількість спеціалізованих засобів розміщування	17,14	16,18	15,71	13,64
Кількість місць	100	100	100	100
зокрема, кількість місць у готелях та аналогічних засобах розміщування	57,95	60,38	63,51	71,30
кількість місць у спеціалізованих засобах розміщування	42,05	39,62	36,49	28,7
Кількість розміщених	100	100	100	100
зокрема, кількість розміщених у готелях та аналогічних засобах розміщування	89,09	93,99	95,97	93,96
кількість розміщених у спеціалізованих засобах розміщування	10,90	6,01	4,03	6,04

Джерело: складено за джерелами [1–4]

період, що досліджується, спостерігалось у 2016 р. Отже, кількість колективних засобів розміщування зросла на 2,94%, кількість місць – на 6,68%, а кількість розміщених осіб – на 52,25%. Водночас найбільше падіння для всіх трьох складників зафіксовано у 2017 р., адже кількість колективних засобів розміщування зменшилась на 5,71%, кількість місць – на 11,62%, а кількість розміщених – на 40,57%.

З табл. 3 випливає, що протягом 2014–2017 рр. частка складника «готелі та аналогічні засоби розміщування» у структурі колективних засобів розміщення збільшилась на 3,5% (із 82,86% до 86,34%), кількості місць – на 13,35% (із 57,95% до 60,38%), кількості розміщених – на 4,87% (із 89,09% до 93,96%); водночас частка складника «спеціалізовані засоби розміщування» зменшилась на ці ж величини. Отже, у структурі колективних засобів розміщення за кількістю одиниць та розміщених переважають готелі та аналогічні засоби розміщення, проте вони не забезпечують достатньої кількості місць.

Тепер більш докладно розглянемо структуру колективних засобів розміщування Тернопільщини у 2017 р. [4]. На основі рис. 1 можна зробити висновок, що в Тернопільській області у структурі колективних засобів розміщування переважають готелі (73%), дитячі санаторії (6), санаторії (5) та місця тимчасового розміщування (5).

У роботі готелів та аналогічних засобів розміщування велике значення має обслуговування іноземних туристів. У 2014 р. готелями та аналогічними засобами розміщування було обслуговано 2 982 іноземних громадян (2,3% від загальної кількості). З 2014 р. прослідковується позитивна динаміка. Так, за 2017 р. готелями та аналогічними засобами розміщування в Тернопільській області було обслуговано 14 455 іноземних громадян (11,54% від загальної кількості).

Позитивною динамікою у готельному секторі Тернопільщини є також те, що доходи підприємств перевищують витрати (рис. 2).

Ще одним різновидом закладів розміщення туристів на території Тернопільщини є садиби зеленого туризму. Цей сегмент ринку готельних послуг лише формується в регіоні, тому кількість таких закладів набагато менше, ніж у сусідніх областях. Проаналізувавши динаміку кількості садіб, місць та осіб, що перебували в них, у Тернопільській області за 2014–2017 рр., зауважуємо, що цей напрям є надзвичайно перспективним. За означений період у 2,3 рази зросла кількість розміщених, у 14,7 разів збільшився дохід від наданих послуг (табл. 4).

Більшість зелених садіб розташована поблизу відвідуваних туристичних об'єктів, зокрема Червоногородського водоспаду, Дністровського каньйону, річок Збруча та Стрипи [6]. Такий різновид готельно-туристичного бізнесу недостатньо розвинутий у багатьох на туристичні об'єкти районах, а саме Борщівському, Бучацькому, Кременькому, Чортківському, що зумовлює значний потенціал його зростання в майбутньому.

Позитивним моментом для підприємств готельного бізнесу Тернопільщини є розвиток подієвого туризму в області. Широко відомі за межами області фестивалні заходи, такі як Фестиваль Бережанського замку, Дзвони Лемківщини, Коропфест у Монастириському районі, Всеукраїнське фольклорно-мистецьке свято «В Борщівському краї цвітуть вишиванки», фестиваль борщу «Борщ'їв», Галицька дефіляда, фестиваль ретро-автомобілів «Золота підкова», що активно відвідувалися туристами.

Збільшення кількості туристів і, відповідно, проживаючих у готелях та аналогічних засобах розміщування забезпечують Чемпіонат Світу та Чемпіонат Європи з водомоторного спорту, які щорічно проводяться в Тернополі.

Однак, незважаючи на позитивні тенденції розвитку готельно-туристичної сфери Тернопільщини, готельний бізнес має низку певних перешкод на шляху успішного розвитку. Зокрема, неповною мірою використовуються можли-

вості Тернопільської області для розвитку туристичного та готельного бізнесу. Для залучення туристів необхідні відновлення історико-культурної спадщини багатьох пам'яток Тернопільщини, відбудова та переоснащення наявних готельних та санаторно-оздоровчих закладів. Однією з вагомих проблем туристичної індустрії Тернопільщини є недостатня кількість готелів туристичного класу та хостелів, адже більшість туристів, які відвідують область, сьогодні складають молоді люди з невисокими доходами, на яких не зорієнтована велика кількість готельних підприємств регіону.

Також одними з головних стримуючих факторів розвитку готельно-туристичної сфери Тернопільщини є низька інвестиційна та ділова активність місцевого бізнесу й слабо розвинена інфраструктура цього сектору.

Негативним фактором розвитку готельної галузі в Україні загалом та в Тернопільській області зокрема є продовження конфлікту на Сході нашої країни. Розвиток готельного бізнесу відбувався би значно успішніше за умови зменшення подагкового навантаження. Ще одними перепонами на шляху розвитку готельного бізнесу є недостатньо висока якість послуг та рівень обслуговування клієнтів у багатьох готельних установах, надзвичайно мала кількість грамотних фахівців цієї сфери, зокрема це стосується обслуговування готельного господарства та управління ним.

Враховуючи позитивні тенденції та акцентуючись на стримуючих факторах розвитку готельної сфери Тернопільщини, вважаємо, що слід вжити низку заходів для покращення, а згодом і процвітання готельно-туристичної індустрії області.

1) Консолідація зусиль влади, науки, бізнесу та громадськості у сфері інноваційно-проектного забезпечення розвитку туристично-готельної індустрії.

2) Налагодження співпраці з міжнародними та національними організаціями, які представляють інтереси інвесторів чи співпрацюють з ними.

3) Удосконалення процедури реєстрації іноземних інвестицій.

4) Вдосконалення туристично-обслуговуючої, торговельно-сервісної та інформаційно-довідкової інфраструктури вздовж основних автомобільних шляхів, транспортних центрів та на базі об'єктів історичної спадщини.

5) Підвищення якості та розширення асортименту туристично-рекреаційних послуг.

6) Створення конкурентоспроможних туристичних готельних продуктів. На нашу думку, «родзинкою» може стати розвиток та поширення такого популярного нині виду готелів, як еко-готелі. Сьогодні у світі нараховується лише близько 125 готелів, що отримали сертифікацію програми «Green Key». Серед них 11% складають українські підприємства готельного господарства. Укра-

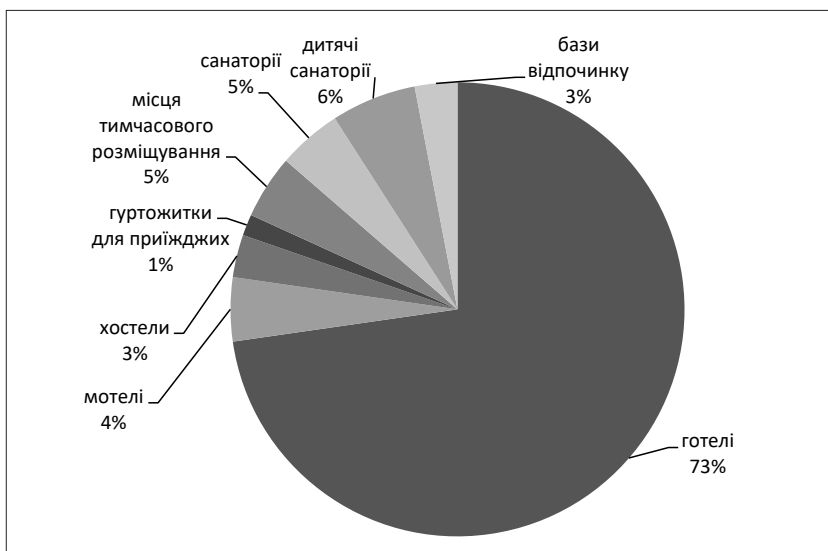

Рис. 1. Діаграма колективних засобів розміщування в Тернопільській області за 2017 р.

Джерело: складено за джерелом [4]

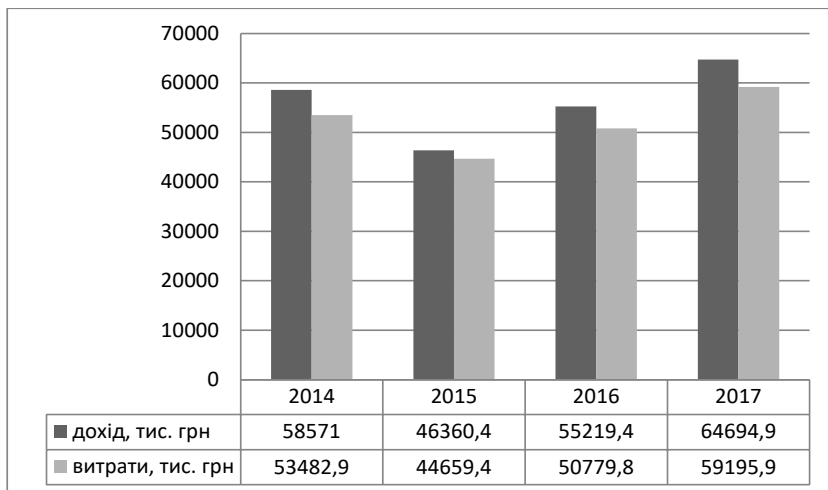

Рис. 2. Діаграма доходів та витрат підприємств готельного сектору Тернопільщини за 2014–2017 рр.

Джерело: складено за джерелами [1–4]

Кількість садиб, місць та розміщених осіб у Тернопільській області за 2014–2017 рр.

Таблиця 4

Найменування	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Кількість садиб, од.	3	2	6	6
Кількість осіб, що перебували у закладах, ос.	1 804	1 504	2 609	4 088
Середня місткість садиб, од.	21,3	29,0	26,5	26,5
Дохід від наданих послуг, тис. грн.	71,2	65,3	501,1	1 052,2
Витрати, тис. грн.	65,2	59,5	333,1	555

Джерело: складено за даними джерел [1–4]

іна посідає четверте місце за кількістю зелених готелів світу [11, с. 90].

7) Забезпечення галузі кваліфікованими кадрами. В найближчій перспективі готельному бізнесу доведеться приділити якнайбільше уваги гармонізації національних стандартів з європейськими та підвищенню якості туристичних послуг.

8) Стимулювання залучення власних коштів та підвищення рентабельності для більш ефективного розвитку готельної галузі Тернопільщини. Щоби цього досягнути, доцільно запровадити податкові пільги в готельній галузі та диференціацію податкових платежів до бюджету різними засобами розміщення.

9) Популяризація туристичного бренду Тернопільщини на всеукраїнському та міжнародному ринках.

10) Забезпечення інформаційно-консультаційної підтримки стартап-проектів.

Висновки. Отже, незважаючи на низку перепон, готельна сфера Тернопільської області розвивається, адже вдосконалюються класичні види туризму, стають

популярними нові напрями, такі як зелений та подієвий. Для подолання проблем та ефективного функціонування готельного бізнесу запропоновано життя низки заходів, серед яких найважливішими є консолідація зусиль влади, науки, бізнесу та громадськості у сфері інноваційно-проектного забезпечення розвитку туристично-готельної індустрії; створення сприятливого середовища для розвитку бізнесу та активізації інвестиційних процесів у туристично-рекреаційній інфраструктурі регіону; формування ефективної системи просування туристичного бренду та комплексного регіонального туристичного продукту на всеукраїнському та міжнародному ринках. Важливу роль відіграватимуть запровадження податкових пільг у готельній галузі та диференціація податкових платежів до бюджету за різними засобами розміщення.

Вжиття цих заходів дасть змогу стимулювати інвестиційну привабливість регіону, ділову активність малого й середнього бізнесу, а також допоможе сформувати якісно новий туристичний продукт Тернопільщини, який відповідатиме міжнародним вимогам.

Список використаних джерел:

1. Колективні засоби розміщення в Україні у 2014 році: статистичний бюлетень. Київ : Державна служба статистики України, 2015. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2015/bl/04/bl_kzr_14.zip (дата звернення: 15.09.2019).
2. Колективні засоби розміщення в Україні у 2015 році : статистичний бюлетень. Київ : Державна служба статистики України, 2016. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2016/bl/05/bl_kzr_15.pdf.zip (дата звернення: 15.09.2019)
3. Колективні засоби розміщення в Україні у 2016 році : статистичний бюлетень. Київ : Державна служба статистики України, 2017. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2017/bl/05/bl_kzr2016_pdf.zip (дата звернення: 15.09.2019).
4. Колективні засоби розміщення в Україні у 2017 році : статистичний збірник. Київ : Державна служба статистики, 2018. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zbl/05/zbl_kzr_2017.pdf (дата звернення: 15.09.2019).
5. Стратегічні вектори розвитку туристичних дестинацій Тернопільщини : монографія / за заг. ред. В. Брича, А. Тибія. Тернопіль : Осадца Ю.В., 2017. 164 с.
6. Вільчинський А. Сільський зелений туризм Тернопільського Придністров'я: стан і перспективи розвитку. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2011. Вип. 163. Ч. 1. URL: http://tourlib.net/statti_ukr/vilchynskij.htm (дата звернення: 15.09.2019).
7. Городиський Ю., Манько А. Проблеми і перспективи розвитку туризму у Тернопільській області. *Вісник Львівського університету. Серія «Міжнародні відносини»*. 2012. Вип. 29. Ч. 1. С. 36–47.
8. Федішин І. Особливості розвитку туристичної галузі в Україні (на прикладі Тернопільської області). *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2017. Вип. 1 (16). С. 81–90. URL: <http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/20904/1/17f1bpto.pdf> (дата звернення: 15.09.2019).
9. Андрушків Б., Стойко І., Мельник Л. Перспективи та механізми активізації розвитку туризму Тернопільщини (методи програмування туристичної діяльності як засіб її активізації). *Ученые записки Таврического национального университета им. В. Вернадского. Серія «Економіка и управление»*. 2009. Т. 22 (61). № 2. С. 9–16. URL: <http://sn-ecomana.cfuv.ru/wp-content/uploads/2017/04/002andrushkiv.pdf> (дата звернення: 15.09.2019).
10. Білоцерківській О. Статистичний аналіз і тенденції розвитку готельного господарства в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. URL http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/37174/3/2018_Bilotserkivskiyi_Statystychnyi_analiz.pdf (дата звернення: 15.09.2019).
11. Власенко І. Готельне господарство у соціальній інфраструктурі країни. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2019. № 3 (125). С. 85–97. DOI: [http://doi.org/10.31617/visnik.knute.2019\(125\)07](http://doi.org/10.31617/visnik.knute.2019(125)07) (дата звернення: 15.09.2019).
12. Концепція розвитку туризму та курортів у Тернопільській області до 2020 року. Тернопіль : Тернопільська обласна державна адміністрація, 2015. URL: <http://www.oda.te.gov.ua/main/ua/publication/content/21627.htm> (дата звернення: 15.09.2019).

References:

1. Derzhavna Sluzhba Statystyky Ukrainy (2014) Kolektyvni zasoby rozmishchuvannya v Ukrainy u 2014 rotsi : statystychnyi biuletten [The collective means of placement in Ukraine in 2014 : a statistical bulletin]. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2015/bl/04/bl_kzr_14.zip (accessed: 15 September 2019).
2. Derzhavna Sluzhba Statystyky Ukrainy (2015) Kolektyvni zasoby rozmishchuvannya v Ukrainy u 2015 rotsi : statystychnyi biuletten [The collective means of placement in Ukraine in 2015 : a statistical bulletin]. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2016/bl/05/bl_kzr_15.pdf.zip (accessed: 15 September 2019).
3. Derzhavna Sluzhba Statystyky Ukrainy (2016) Kolektyvni zasoby rozmishchuvannya v Ukrainy u 2016 rotsi : statystychnyi biuletten [The collective means of placement in Ukraine in 2016 : a statistical bulletin]. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2017/bl/05/bl_kzr2016_pdf.zip (accessed: 15 September 2019).
4. Derzhavna Sluzhba Statystyky Ukrainy (2017) Kolektyvni zasoby rozmishchuvannya v Ukrainy u 2017 rotsi : statystychnyi biuletten [The collective means of placement in Ukraine in 2017 : a statistical bulletin]. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zbl/05/zbl_kzr_2017.pdf (accessed: 15 September 2019).

- Brych V., Tybin A. (ed.) (2017) *Stratehichni vektory rozvytku turystychnykh destynatsii Ternopilshchyny : monohrafiia* [Strategic vectors of tourism destination development in Ternopil region : monograph]. Ternopil : Osadtsa Yu.V.
- Vilchynskiy A. (2011) Silskiy zeleniy turizm Ternopilskoho Prydnistrovia: stan i perspektyvy rozvytku [Rural Green Tourism in Ternopil Transnistria: problems and prospects for development]. *Naukovyj visnyk Nacionalnogo universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannya Ukrainy* [Scientific bulletin of the National university of bioresources and nature management of Ukraine], vol. 163, p. 1. URL: http://tourlib.net/statti_ukr/vilchynskiy.htm (accessed: 15 September 2019).
- Horodyskyi Yu., Manko A. (2012) Problemy i perspektyvy rozvytku turizmu u Ternopilskii oblasti [Problems and prospects of tourism development in Ternopil region]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya "Mizhnarodni vidnosyny"* [Visnyk of the Lviv university. Series "International relations"], vol. 29, p. 1. pp. 36–47.
- Fedyshyn I. (2017) Osoblyvosti rozvytku turystychnoi haluzi v Ukraini (na prykladi Ternopilskoi oblasti) [Features of tourism industry development in Ukraine (Ternopil region as a case study)]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State], vol. 1 (16), p. 81–90. URL: <http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/20904/1/17fibpto.pdf> (accessed: 15 September 2019).
- Andrushkiv B., Stoiko I., Melnyk L. (2009) Perspektyvy ta mekhanizmy aktyvizatsii rozvytku turizmu Ternopilshchyny (metody prohramuvannya turystychnoi diialnosti yak zasib yii aktyvizatsii). *Uchenye zapysky Tavrycheskoho natsyonalnoho unyversyteta ym. V. Vernadskoho. Seryia "Ekonomyka y upravlenye"* [Scientific notes of Taurida National University V. Vernadsky. Series "Economics and Management"], vol. 22 (61), no. 2. pp. 9–16. URL: <http://sn-ecomanager.cfuv.ru/wp-content/uploads/2017/04/002andrushkiv.pdf> (accessed: 15 September 2019).
- Bilotserkivskiy O. (2018) Statystychnyi analiz i tendentsii rozvytku hotelnoho hospodarstva v Ukraini [Statistical analysis and development tendencies of hotel industry of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: Ekonomika i menedzhment* [International Humanitarian University Herald. Economics and Management], vol. 30, pp. 116–119. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/37174/3/2018_Bilotserkivskiy_Statystychnyi_analiz.pdf (accessed: 15 September 2019).
- Vlasenko I. (2019) Hotelne hospodarstvo u sotsialnii infrastrukturi krainy [Hotel business in the social infrastructure of the country]. *Visnyk Kyivskoho natsyonalnoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu* [Herald of Kyiv National University of Trade and Economics], no. 3 (125). pp. 85–97. DOI: [http://doi.org/10.31617/visnik.knute.2019\(125\)07](http://doi.org/10.31617/visnik.knute.2019(125)07) (accessed: 15 September 2019).
- Kontsepsiia rozvytku turizmu ta kurortiv u Ternopilskii oblasti do 2020 roku [The concept of development tourism and resort in Ternopil region till 2020] (2015). *Ternopil'ska oblasna derzhavna administratsiia* [Ternopil Regional State Administration]. Ternopil. URL: <http://www.oda.te.gov.ua/main/ua/publication/content/21627.htm> (accessed: 15 September 2019).

РЕАЛИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ГОСТИНИЧНОГО ХОЗЯЙСТВА ТЕРНОПОЛЬСКОЙ ОБЛАСТИ

Аннотация. В статье рассмотрены актуальные вопросы развития индустрии гостеприимства в Тернопольской области. Исследовано реальное состояние гостиничного хозяйства, в частности динамика количества коллективных средств размещения, мест и размещенных лиц в Тернопольской области. Проанализирована динамика внутреннего и выездного туризма как важного фактора социально-экономического развития области. Выявлены основные проблемы, мешающие развитию гостиничного сектора Тернопольской области, а также изложено авторское видение перспектив развития предприятий этого сектора. Несмотря на ряд препятствий, туристическая сфера Тернопольской области медленно развивается, совершенствуются классические виды туризма, а также становятся популярными новые направления, такие как зеленый и событийный. Для преодоления проблем и эффективного функционирования гостиничного бизнеса предложен ряд мер, принятие которых активизирует бизнес-процессы в туристско-гостиничной индустрии и позволит сформировать качественно новый туристический продукт Тернопольской области, который будет соответствовать международным требованиям.

Ключевые слова: гостиничное хозяйство Тернопольской области, перспективы развития, коллективные средства размещения, гостиницы, специализированные заведения размещения, туристический бизнес, зеленый туризм.

REALITIES AND PROSPECTS OF THE HOTEL INDUSTRY DEVELOPMENT IN TERNOPIIL REGION

Summary. The hotel industry is the main factor and the key component of tourism infrastructure, plays a leading role in the presentation of the national tourist product in the global tourist services market. Despite the fact that Ternopil region takes one of the leading places in Ukraine on the level of provision of valuable resources capable of generating significant tourist interest, however, the regional tourist product has low competitiveness in the domestic and international tourism market and requires further development and attracting significant investments in its building up. Topical issues of hospitality industry development in Ternopil region have been cleared up in the article. The real state of the hotel industry (the dynamics of the number of collective accommodation facilities, places and locations in Ternopil region) has been investigated. The dynamics of domestic and inbound tourism as an important factor of socio-economic development of the region has been analyzed. The main problems that prevent the successful development of the hotel sector of Ternopil region have been identified. The author's vision of prospects for the development of enterprises in this sector has been stated. Despite a number of obstacles, the tourism industry of Ternopil region is slowly developing, the classical types of tourism are improving, and new types, including green and event, are becoming popular. To overcome the problems and for the efficient functioning of the hotel business, a number of measures have been proposed. The introduction of these measures will activate business processes in the tourism and hotel industry. Implementation of these measures will help to stimulate the investment attractiveness of the region, business activity of small and medium-sized businesses, keep the positive image of Ternopil region as a developed tourist region in Western Ukraine. It will increase the number of tourists and excursionist, employment in tourism and related industries, amount of tourist services, budget revenues of all levels and will allow creating a new high-quality tourist product of Ternopil region that will meet international requirements.

Key words: hotel industry of Ternopil region, prospects of development, collective accommodation facilities, hotels, specialized accommodation establishments, tourism business, green tourism.